



Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30, 7012 Trondheim
Tlf.: 94109461 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

Malvik kommune

postmottak@malvik.kommune.no

bjorg.lokken@malvik.kommune.no

Trondheim, 28. november 2016

Høringsuttalelse om planstrategi for Malvik kommune 2016-2020

FNF er et samarbeidsnettverk for naturvern- og friluftslivorganisasjoner på fylkesnivå. I Sør-Trøndelag er elleve organisasjoner tilknyttet FNF som til sammen har 33 000 medlemskap. Vi arbeider for å bevare natur og mulighetene å utøve friluftsliv, både i nærmiljøet og i villmark, i skogen og på fjellet.

Uttalelsen støttes av: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Trondhjems Turistforening og Trondheim Turmarsjforening.

I denne uttalelsen vil vi understreke betydningen av friluftsliv i et folkehelseperspektiv, viktigheten av å tilrettelegge for friluftsliv i nærnatur og turområder, og at viktige naturområder og -verdier må bevares.

Til en senere anledning kan vi anbefale å ta en titt til Selbu kommune, som i 2016 har et meget fyldig dokument for planstrategi og i tillegg et eget utfordringsdokument, noe som er nyttig for kommunepolitikerne såvel som for de som skal involvere seg i arbeidet.

Mange av planene som tenkes utarbeidet i denne perioden berører i større eller mindre grad natur og friluftsliv, som igjen har direkte innvirkning på folkehelsen:

- *Kommuneplanens samfunnsdel, mål og strategier revideres i 2017*
- *Kommuneplanens arealdel revideres i 2017*
- *Sentrumsplan for Vikhammer sluttføres i 2017*
- *Hovedplan for vann, avløp og vannmiljø utarbeides i 2017*
- *Revisjon av enkelte gamle reguleringsplaner hvor utbygging ikke stemmer med formålene utføres i løpet av perioden*

I det videre går vi nærmere inn på noen viktige momenter, og bidrar med nyttig bakgrunnsinformasjon.

Friluftsliv og folkehelse

Friluftsliv er en samling av aktiviteter med svært stor oppslutning, ni av ti sier at de er interessert i friluftsliv¹. Friluftsliv skaper mye fysisk aktivitet og dermed bedre folkehelse, det er dessuten den gruppe av aktiviteter som størst potensial for å nå ut til enda flere, i alle aldre fra barn til eldre. Spesielt friluftsliv i nærområdet er et viktig lavterskeltak som aktiviserer grupper som er lite fysisk aktive. To tredeler av

¹ TNS Gallup 2012

befolkningen sier at om de skal bli mer aktive er det fysisk aktivitet i naturen de er interessert i å begynne med eller gjøre mer av². Ifølge Friluftsmeldingen har andelen av befolkningen som utøver friluftsliv i en årrekke vært økende. Selv om den samlet sett har flatet ut de senere årene, har turgåing og utendørs bading fortsatt å øke³.

Det er viktig å jobbe for å bevare og øke friluftslivets store bidrag til folkehelsen, trivsel og god livskvalitet. En må sikre de nødvendige ressurser for å ivareta friluftslivets posisjon, og ta vare på grunnlaget for friluftslivet: Kjente og intakte naturområder. Naturen er under press fra mange formål. Natur og grønne områder har en viktig egenverdi og at samlet belastning på naturverdier og friluftsliv må alltid vurderes når inngrep i naturområder planlegges. Dette blir ofte glemt når man skal avklare arealsaker. De fleste er enige i at vi trenger mer friluftsliv for å kutte sykehusutgiftene, men når man diskuterer hvor et nytt boligfelt eller industriområde skal plasseres går det ofte først ut over friluftslivets anlegg og arealer.

Å kartlegge, bevare og opparbeide attraktive friluftsliv- og turområder er derfor et av de viktigste folkehelseiltakene. Kartlegging av friluftsområder bør sikre at folk med forskjellige behov, som funksjonshemmede og de som er dårlige til bens, lett kan finne ut hvilke arealer de kan benytte. Friluftsliv skal være en mulighet for alle, og det enkle, naturvennlige friluftslivet er en viktig del av norske tradisjoner og landets kulturarv.

Et friluftslivsområde kan forsvinne gjennom en omregulering, men også nye inngrep kan redusere opplevelsesverdiene og gi negativ effekt på hvor mye vi går på tur. Naturopplevelsen og rolige omgivelser er en av de viktigste motivasjonsfaktorene for å komme seg ut i naturen⁴.

De samlede helseutgiftene i Norge har økt med hele 50 milliarder på bare tre år; fra 260 milliarder kroner i 2012 til 311 milliarder i 2015. Fysisk aktivitet har en potensiell velferdsgevinst på 406 000 gode leveår, med samfunnsøkonomisk gevinst på 455 milliarder kroner hvert år⁵.

Planstrategien forteller at kommunen satser på folkehelse, men det står nesten intet om et av de viktigste virkemidlene for å oppnå bedring. Det står imidlertid «*Å legge til rette for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser bidrar også til større trivsel og bedre helse*» og i utfordringsdokumentet basert på folkehelseoversikten står det at «*Fysisk inaktivitet er en stor helsetrussel. Nasjonale data tyder på at barn er mindre aktive i dag enn tidligere.*» Lenger ned nevnes overvekt som et folkehelseproblem, og kommunen skriver under «tiltak og oppfølging» at dette er et «*spørsmål om ressurs som må tas opp i budsjettforslag*».

Vi mener helseforebyggende friluftsliv må utgjøre en sentral del av strategien. Tilrettelegging for fysisk aktivitet vil komme hele befolkningen til gode, og bør ivaretas av alle kommunens sektorer, politikere og frivilligheten. Satsning på friluftsliv og nærturområder vil redusere problemer med fysisk inaktivitet og overvekt, og bidra til større trivsel og bedre helse. Vi kan vise til at Selbu kommune i sin strategiplan for 2016 foreslår at folkehelseaspektet bør inngå i alt planverk i kommunen. Dette bør videre konkretiseres ved å sette klare mål der friluftsliv er inkludert. Det gjelder ikke minst også for eldre, de som har nedsatt funksjonsevne, for barn/oppvekst osv. Planstrategien bør understreke tydelig denne koblingen, og det bør virke videre inn på alle relevante planer, inkludert kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Bærekraft

De nasjonale føringene nevner spesifikt «*bærekraftig areal- og samfunnsutvikling*» og «*attraktive og klimavennlige by og tettstedsområder*». En viktig visjon for en bærekraftig utvikling er derfor å være både

2 Synnovate oktober 2010

3 Meld. St. 18 (2015–2016) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet

4 Synnovate 2009

5 Helsedirektoratets rapport fra 2014 – *Kunnskapsgrunnlag fysisk aktivitet*, samt Finansdepartementets anslag fra samme år som viser at ett år med god livskvalitet er verdsatt til 1,12 millioner kroner. Les mer:

<http://www.norskfriluftsliv.no/hva-er-et-ar-med-god-livskvalitet-verdt/>

klimanøytral og arealnøytral, altså både nullutslipp av klimagasser, og stans i skadelig arealforbruk. Forbruk av areal er den desidert største årsaken til at naturmangfold og naturområder forsvinner.

Planstrategien omtaler utfordringer rundt «høy befolkningsvekst», og noe som kan medføre utfordringer når det gjelder måloppnåelse relatert til bl.a. arealforbruk, klima, energi, miljø og transport. Stort press på arealene gjør det spesielt viktig med konkrete mål om bærekraft og bevaring av natur/nærnatur og tur-/friluftslivsområder i kommunens planer.

Om flere skal ha en miljøvennlig livsstil må de miljøvennlige valgene være attraktive for personen som skal ta valget. Det er derfor viktig at planstrategien tar opp satsning på kollektivtrafikk, gang- og sykkelveier og at det skal være enkelt å leve miljøvennlig. Bærekraft bør ligge til grunn for alle planer som berører naturmangfold og landskap, miljø, friluftsliv, boforhold, bruk av arealer osv. slik Malvik legger opp til i planstrategien. Kommunen viser til nasjonale forventninger om bl.a. å «*legge til rette for nye og grønne næringer i tilknytning til jord- og skogbruk, som grønt reiseliv, mat med lokal identitet og utnyttelse av bioenergi*». Det må være en forutsetning at dette faktisk er bærekraftig, slik at ikke satsningen på bioøkonomi går ut over viktige naturverdier eller friluftsområder. Forskning viser at økt uttak av skog til bioenergi ikke vil gi klimaeffekt i dette århundret, og medfører større press på naturmangfold og friluftslivsområder⁶. «Grønt skifte» handler primært om bærekraft og klima- og miljøvennlig omstilling innenfor naturens tålegrenser⁷, og handler ikke spesielt om økt matproduksjon eller utvikling av landbruksnæringer, men det grønne skiftet kan og bør være en viktig del av landbruksutviklingen.

De nasjonale forventningene omtaler også tilrettelegging for uttak av mineraler, og at det må veies opp mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Vi vektlegger at en del mineraluttak er svært arealkrevende og medfører store miljøutfordringer.

Malvik kommune viser til nasjonale forventninger om at «*kommunene må gjennom planlegging og lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester legge vekt på reduksjon av klimagassutslippene, energiomlegging og energieffektivisering*». Den mest miljøvennlige energien er den som ikke blir brukt. ENØK-tiltak er bra for naturen, og skaper i tillegg lokale arbeidsplasser og sparer utgifter på sikt. Klima- og energivennlige løsninger bør fremheves tydelig, men planstrategien inneholder nesten ikke noe om dette. Solenergi kan for eksempel kombineres med den kommunale bygningsmassen, som også bør ha god kvalitet og være energieffektiv. Energiforbruket bør reduseres mest mulig, både av hensyn til klimagasser, men også fordi fornybar energiproduksjon er arealkrevende og er i konflikt med biologisk mangfold og friluftssinteresser. Klima og energiplanen må ha ambisiøse mål om å redusere energiforbruket i kommunale bygg (minst 10 % i perioden), slik som også målet om å redusere utslipp fra forbrenning. Bioenergi er en betinget fornybar energikilde, har begrenset potensiale, og må ikke komme i konflikt med naturmangfold. Vindkraft er spesielt arealkrevende, og vannkraft legger ytterligere press på de gjenværende uberørte vassdragene.

Istedenfor ny, konfliktfylt fornybar energi bør man primært satse på energieffektivisering, som ifølge Siemens-rapportene *Smart City*⁸ har potensiale til innsparinger som vil gjøre at mange naturskadelige kraftverk blir overflødige. Rapporten viser bl.a. at ved å benytte moderne, tilgjengelig teknologi kan det spares energi tilsvarende 22 prosent av Trondheims stasjonære energiforbruk. Tilsvarende tall kan også finnes for mindre kommuner.

6 Rapporten lenket herfra: <http://www.nina.no/Aktuelt/Nyhetsartikkel/ArticleId/3912>.

Rapport NIBIO, se spesielt kapittel 16: http://www.skogoglandskap.no/filearchive/oppdragsrapport_05-2015_rodliste-sopper.pdf

Om import for å lage norsk biodrivstoff: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2016/November-2016/Fa-importorer-overholder-kravene-for-omsetning-av-treprodukter/>

Foredrag: <https://www.sabima.no/wp-content/uploads/2016/11/Underjordiske-tjenester.pdf>

Vi kan supplere med mer informasjon om ønskelig.

7 <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/klima/innsiktsartikler-klima/gront-skifte/id2076832/>

8 <http://w3.siemens.no/home/no/no/campaign/energieffektivisering/pages/energieffektivisering.aspx>

Vi kan minne om at Norge har mange mål og internasjonale forpliktelser som taler imot å bygge kraftverk som skader naturverdier; blant annet bevaring av inngrepsfri natur, vanndirektivet/vannforskriften og konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

Trygg etablering av bygg, tiltak for fordrøying av overvann, etablering av fjernvarme og fornybar energi bør sikres på slik måte at en samtidig ivaretar natur- og friluftsverdier. Areal- og transportplanleggingen bør samordnes, noe som kan bidra til å redusere arealforbruket.

Natur- og friluftsverdier

Under behandlingen av stortingsmeldingen om naturmangfold⁹ vedtok et flertall på stortinget at det skal utredes en kommunedelplan for naturmangfold i hver kommune, og det vil bli utarbeidet statlige planretningslinjer for dette. Noen pilotkommuner er allerede i gang. Flere erfaringer kan høstes underveis, men planstrategien bør allerede nå inneholde en plan for hvordan en slik kommunedelplan kan utredes i denne perioden. Det er spesielt viktig før man utreder planer som medfører større inngrep i viktige naturområder.

I tillegg til kommunens tidligere nevnte planer understreker vi at også de fem statlige/rikspolitiske planretningslinjene¹⁰ i stor grad også er knyttet opp mot natur og friluftsliv. Det gjelder også nesten alle regionale planene / fylkesplanene som nevnes, inkludert IKAP.

Vi oppfordrer derfor til at friluftsliv blir en stor satsning i kommunen kommende periode, til glede for befolkningen. Det vil gi en forbedring av folkehelsen gjennom forebygging, med flere gode leveår, noe som også medfører reduserte helseutgifter og økt velferdsgevinst.

I detalj ønsker vi å trekke fram følgende:

Landbruks- og kulturlandskap

I Friluftsmeldingen publisert i mars 2016 understrekes viktigheten av landbruks- og kulturlandskap for friluftslivet, slik at også friluftslivet bør behandles i den sammenheng. Det gjelder tiltak for å bevare naturverdier i kulturlandskapet, som kantvegetasjon, ravedaler osv. God ressursutnyttelse på eksisterende landbruksarealer vil også indirekte virke positivt inn på bevaring av andre natur og friluftsansrealer, som da vil bli utsatt for mindre utbyggingspress o.l. Vi registrerer at det ikke blir gjort noen revidering av landbruksplanen nå.

Areal- og tettstedsutvikling

Vi ser at *Kommuneplanens arealdel* skal revideres i denne perioden. Hensyn til nærturområder og grøntdrag/grønnkorridorer må tas med her, og også i andre planer, slik at man inspirerer og leder befolkningen ut på tur, og videre til gode turområder. Bevaring av verdifulle natur- og friluftslivsområder og tilstrekkelig med gang- og sykkelveier er viktig, og dette må tydeliggjøres i planstrategien. Det gjelder spesielt der folk bor og rundt skoler og barnehager.

I planstrategien for Malvik står det at en ønsker store boligfeltutbygginger tilsvarende Svebergmarka boligfelt med 900 boenheter, blant annet på Hommelvikhøgda. Ofte reguleres for store områder til ny bebyggelse samtidig, slik det blir utbyggerne som i størst grad prioriterer hvilke arealer som bygges ned, istedenfor politikerne. I de *nasjonale forventningene til kommunene*¹¹ står det at planarbeidet skal

9 Meld st 14 (2015-2016), *Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold*: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20152016/id2468099/>, Innst. 294 S (2015-2016) s. 28 og vedtak XVI: <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2015-2016/inns-201516-294.pdf>, se også: <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/statlige-planoppgaver/statlige-planretningslinjer-spr/id664274/>

10 <http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/planlegging/Overordnede-foringer/Statlige-planretningslinjer/>

11 KMD (2015); *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*, kgl. res. 12.06.2015

prioriteres aktivt, og vi mener at kommunen bør prioritere å sikre verdifulle arealer for natur og friluftsliv.

Fortetting med kvalitet bør være et overordnet mål, og det bør utarbeides grønnplaner for flere tettsteder, slik som for Støren i 2015. I tilfeller der det er avsatt nok areal for enkelte formål i lang tid framover, bør kommunen i planperioden oppheve en del eldre reguleringsplaner som ikke lenger er i bruk. Malvik legger opp til denne muligheten gjennom «*revisjon av enkelte gamle reguleringsplaner hvor utbygging ikke stemmer med formålene*».

De nasjonale føringene tar også opp «*attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder*». Med attraktive boarealer mener vi at det bør være god adkomst til natur- og friluftsområder, uten miljøforurensning og støy. Det er bra at Malvik kommune i planstrategien trekker fram at det bør defineres stille soner i kommuneplanens arealdel, og disse bør også inkludere populære og viktige friluftslivsområder.

Når det gjelder massedeponier forventer vi at kommunen forholder seg til IKAP og IKAP2 med plan om massedeponier i regionen. Der er det foretatt en grundig faglig vurdering og prioritering av egnede arealer.

Transport, stier og løyper

Satsing på kollektivtransport og gang/sykkel er bra av hensyn til arealforbruk og miljø. Både nye veier og oppgraderinger er ofte en utfordring, slik som også fornøyelseskjøring og snøscootertraseer i utmark kan bli. Trafikksikkerhetsplanen bør, i den grad det er relevant, ta hensyn til natur og friluftsområder, trygge og effektive gang- og sykkelveier, og tilrettelegge for også stier og snarveier i nærområdene. Tilrettelegging for turveier balanseres opp mot hensyn til uberørt natur og verneverdier, som truede arter og naturtyper.

Malvik kommune skriver i strategiplanen at nærnaturområdene er for dårlig skiltet, og at det må settes av ressurser til merking/skiltning av alle åtte nærnaturområdene. Vi viser til turskiltprosjektet¹², der kommunen kan søke om midler sammen med frivillige lag og organisasjoner, eller interkommunale friluftsråd. Vi i FNF stiller oss gjerne til rådighet for samarbeid.

Etableringen av Malvikstien langs tidligere skinnegang for toget har gitt et godt tilskudd til friluftslivet langs sjøen, og det kan bli flere muligheter dersom mer av toglinjen legges om. Traseen kan redusere behovet for veitransport av pendlere Trondheim-Malvik. Det er også positivt at Malvik understreker behovet for gode forbindelseslinjer for rekreasjon og friluftsliv mellom sjøen og marka.

Malvik kommune ønsker også å tilrettelegge for parkeringsplasser for friluftsliv og rekreasjon. Dette kan være nødvendig og positivt, men det kan også medføre miljøutfordringer. Vi oppfordrer til å kombinere dette med f.eks. pendlerparkeringer for tog/buss, og tilrettelegge bedre for kollektivtransport og sykkel.

Vannforekomster

Planstrategien bør inneholde noe om kommunens arbeid med vannforekomster (vann, tjern, vassdrag, myr, våtmark osv.), og om hvordan kommunen skal innfri krav om god økologisk tilstand etter vannforskriften og EUs vanndirektiv. Dette er viktig blant annet med tanke på avrenning fra landbruket, ved masseuttak/-deponier, gruver o.l. Skred- og flomsikring kan ha både negativ og positiv innvirkning.

Vi ser at Malvik kommune har en del vannforurensningssaker som skal følges opp, bl.a. gjennom overvåkning, opprydning og avløpsrensing gjennom hovedplan for vann, avløp og vannmiljø. Tiltak må også inkluderes i kommunedelplaner og områdereguleringer. Forebygging mot ny forurensning bør være en prioritet.

I utfordringsdokumentet for folkehelse nevnes badeplasser som et satsningsområde, både med tanke på å redusere forurensning og å bedre tilretteleggingen, noe vi anser som positivt. Å søke om statlig sikring av slike friluftslivsområder kan være en idé dersom kommunen mangler midler til opprusting.

12 <http://www.turskiltprosjektet.no/tillskuddsordninger/>

Kystnaturen

Økt tilgjengelighet i strandsonen er noe som kan bidra til å skape et attraktivt bomiljø. Hele hundremetersbeltet langs sjøen, strandsonen, er i utgangspunktet definert som et område av nasjonal interesse med bygge- og deleforbud. Byggeforbudet langs sjøen går frem av § 1.8 i plan- og bygningsloven, hvor det står at det ikke er tillatt å oppføre bygninger nærmere sjøen enn 100 meter fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann. Av hensyn til natur- og friluftsinnteresser (inkludert fritidsfiske) for allmennheten er det viktig å ikke dispensere fra dette. Gruntvannsområdene rundt Trondheimsfjorden er sterkt truet av nedbygging, slik at Malvik kommune må ta spesielt hensyn til bevaring av naturverdiene der.

Ressurser i natur og utmarksområder

Kommunen har allerede kartlagt og verdsatt friluftsområdene. Friluftslivet og naturverdier har ikke nødvendigvis noen direkte økonomisk høstingsverdi. Fungerende økosystemer kan imidlertid gi økosystemfunksjoner som oftere sparer samfunnet for utgifter enn de gir inntekter, slik som å gi oss rent drikkevann, turopplevelser og bedre folkehelse. Vindkraft kan gå sterkt på bekostning av natur- og friluftslivsverdier, slik at kommunale og interkommunale delplaner må ta hensyn til dette. Innledningsvis i dette avsnittet viste vi til nye nasjonale føringer om kommunedelplan for naturmangfold.

Verneområder

Det er viktig å følge opp verneområder, med tiltak for vern, drift, skjøtsel og ivaretagelse av leveområder for det biologiske mangfoldet. De fleste verneområder er også godt egnet for friluftliv.

Kart og kartlegging

Strategiplanen bør understreke behovet for å kartlegge, bevare og utvikle turmulighetene i nærområdet. Alle kommuner skal i samarbeid med fylkeskommunen ha kartlagt sine friluftslivsområder innen 2018, noe en kan lese mer om hos Miljødirektoratet. Til Malviks opplysning inkluderes også slikt som lekeplasser, badeplasser, akebakker og aktivitetsområder i denne kartleggingen. Kartleggingen er imidlertid bare første steg. Vi minner om at det ikke bare er viktig at man har en plan som sier at man skal bevare turområder, men at man også følger den. Friluftslivsområdene må sikres med Friluftsloven, og allemannsretten må ivaretas. Statlig sikring kan være et nyttig bidrag.

Frivillighet

Som vi skrev innledningsvis øker aktiviteten innen friluftsliv, spesielt turgåing og utendørs bading. Det gir økt behov for tilrettelegging, vedlikehold, midler, materialer og en god dialog med kommunen. Frivillige lag kan informere om muligheter og behov, bidra med tilrettelegging og vedlikehold, og få flere ut på tur gjennom organiserte og uorganiserte aktiviteter i naturen og nærturområdene. Turskiltprosjektet (skiltmerkingsprosjekt) er ett slikt eksempel. Planstrategien til Malvik trekker fram noen tiltak for å bedre folkehelsen, noe som bør kombineres med friluftsliv og nærturer. Organisert idrett er også bra, men treffer bare en liten del av befolkningen, og idrettsanlegg er svært kostbare. Hvor mye friluftsliv kan man få for en halv kunstgressbane? Natur- og friluftslivsorganisasjonene med sine mange ildsjeler bør involveres, og man bør tenke ut gode samarbeidsprosjekter for å få flere i aktivitet. Det genererer mer trivsel og bedre folkehelse.

Medvirkning og samarbeid med FNF

De nasjonale forventningene til kommunene understreker viktigheten av å «sikre godt kunnskapsgrunnlag og tidlig interesseavklaring gjennom gode prosesser med berørte parter - aktiv bruk av regionalt planforum», jf. planstrategien. Vi håper derfor at kommunen i sitt arbeid med natur, friluftsliv og folkehelse benytter seg av det store nettverket av natur- og friluftslivsorganisasjoner tilsluttet FNF i Sør-Trøndelag¹³. Vi ønsker gjerne tett samarbeid med kommunen. Vi bidrar gjerne gjennom en reell og bred medvirkning, og ønsker å bli inkludert med videre i kommunens planprosesser. Vi tar gjerne mot henvendelser fra kommunen i saker og områder som også berører de tilsluttede organisasjonenes interesser. Når kommunen

13 <http://fnf-nett.no/7710>

skal utvikle nye planer, deltar vi gjerne på informasjonsmøter kommunen arrangerer for befolkningen og interesserte parter. (Det er en fordel at disse er på kveldstid, da det øker mulighetene for at frivillige kan delta.)

Samarbeid med naturvern- og friluftsansjonene kan med fordel implementeres i kommunens planstrategi og kommende planer, inkludert FNFs strategiske rolle som felles kontaktpunkt.

Erik Brenna
Fylkeskoordinator
FNF Sør-Trøndelag